

Честованя Ференца II. Раковція II. Rákóczi Ferencre emlékezik leghűségesebb népe

Паска • 2011 • Húsvét

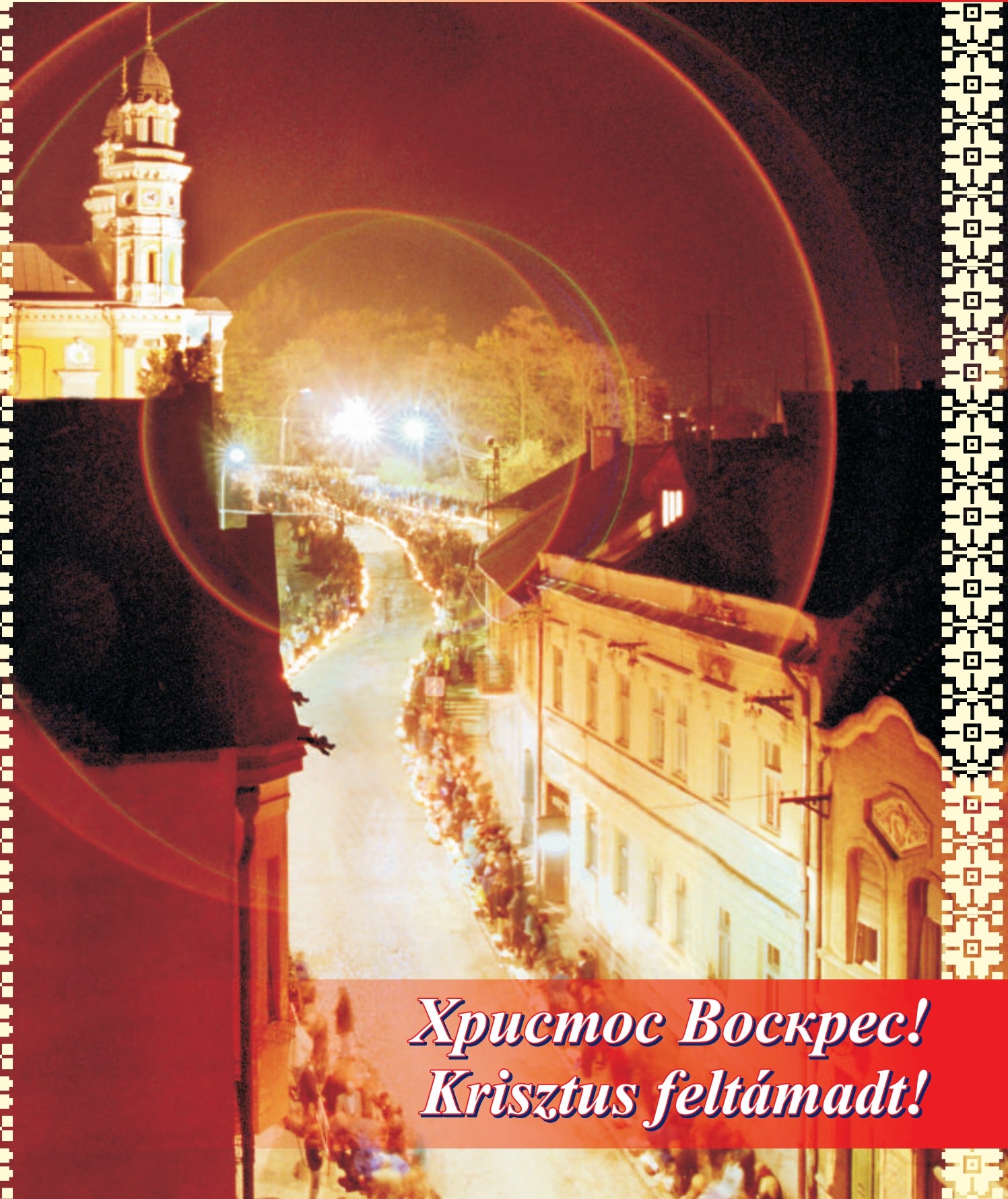

На першій сторінці обклашки: фото Володимира Балеги „Посвячення паски в Ужгороді”

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG SVET

ročnik IX. číslo 88., marec - apríl 2011
IX. évfolyam 88. szám, március - április

*Христос Воскрес!
Krisztus feltámadt!*

18. марца

У пятніцу 18. марца на засіданню з лідрами меншынових самосправовань, подпредседатель премьер-міністра Тібор Наврачич особно гарантовав, же в Мадярщині права національных и етнічных меншын не будуть обмежовати. Председателі національных самосправовань вже переже розробили властный проект правового текста, котрый обговорёвали 17. марца з ведучым націоналнуй консультативнуй рады Йожефом Саёром.

27. марца

Сторучный юбілей познатого русинського футболісты Алексы Бокшая (род. 1911, Великі Лазы – 2007, Прага). Бранкар ужгородськуй СК Русь, празькуй Славії и чехословацькуй націоналнуй команды бив добрі познаний не лем у Пудкарпатю, а и по цілуй Европі. Пік спортовуй славы русинського спортсмена припав на 30-ті рокы минулого віка, накопи вун у составі празькуй команды вугравав всеевропейські кубки про клубні команды.

6. апріля

Держтайник з вопросув релігійных и етнічных односин и капчань горожанського сосполства Ласло Сасфолві зазначив, же влада закріпила у законах парламентське представлення національных меншын, а в новуй констітуції права нацменшын будуть лем пудсилені. Буде змінений и закон за выборы. На його гадку ключом гу вуверженю „етнобізнеса” буде посилёваня требовань ку процедурі выдвигаючых організацій и выдвиганя кандідатур. Наголосив, же 2011 рока фінансованя меншыновуй сферы не буде зменшеноє. На пуддержку вирішеня меншынових завдань в 2011 році вуділено є 732,5 міліонув форінтув, а на пудтримку сосполных меншынових організацій – 125 міліонув форінтув.

6. апріля

Пуд веденём Русинського Самосправовання Терезвароша у салі засідань мерії по адресу вул. Ётвёша 3 была проведена програма «Ладиме ся ку Великодню». У нуй зучастнили ся представителі з VIII, XI и XVI районув Будапешта. Діти мали можность спершу учути бесіду Маріанны Лявинец «Великодні традиції у Русинув Пудкарпатя и Восточнуй Словакії», а пак малёвали писанкы и ладили ікебану.

9. апріля

Собур Вседержавного Русинського Меншынового Самосправованя з 22 голосами АЙ и 1 голосом НІТ прийняв таку правку до статута: Вседержавное Русинське Меншыновое Самосправованя надале буде офіційно називати ся „Вседержавное Русинське Самосправованя” (ВРС).

У тот же день Вседержавное Русинське Самосправованя обявило конкурс на стіпендію про ученикув и студенту на 2011/12 школный рук.

9. апріля

У Ніредьгазькуй Плазі три містні меншыны – русинська, польська и німецька доведна перевели у

краснуй атмосфері передвеликоднєє сято. Каждая з меншынових груп пудготовила спеціальний стенд, котрый ілюструє до днесь захранені народні традиції сяткованя світлого сята християн. Не є чудом, же ніредьгазькі Русины, ведені председателков містного самосправованя Мартов Варга, представили майбогачшу експозицію з правдивым великоднім кошаром и вышитым, што шіковні и почливі Русинкы знавуть приладити ку Великодню. Збогатили експозицію и унікальні різбарські роботы познатого межі Русинами о. Йоана Сілвая, котру на еден день одоступнили потомкы великого Русина, што бывають у сьом мадярськым варошикови днесь. Як усе богату и високофахову русинську концертну програму на совмістнум сяткові на радость публикы тримав сімейный ансамбел сестер Кедик.

14. апріля

Сто рокы од роженя священомученика єпископа Мукачовськуй грекокатолицькуй єпархії Теодора Ромжи (1911, Великий Бочков – 1. новембра 1947, Мукачово). Высаченый на єпископа 24. септембра 1944 года (быв на тот час маймоложим у сьом церковнум рангові у цілум світі) був брутально и цинично замордований по рішеню майвысшого советського веденя спеціально загнанов з Москвы групов кагебіштув. 27. юнія 2001 рока возведений Ватіканом у сонм блаженных.

14. апріля

Пудотділ держтайництва з вопросув народностных и цивільных горожанських капчань Міністерії Юстиції и Держсправованя (МЮД) обявлять конкурс на 2011/12 школный рук на Школну Стіпендію про національні меншыны, котра має помочи тым молодым людём, што хотять дале учути ся у высшых школах. Школну стіпендію годні дустати ученикы єдноязычных (лем на материнськым языкови) вадь двоязычных (на материнськым и мадярськым языкови) меншынових середніх школ. У конкурсї на стіпендію годен участвовати ученик з середнєв оцінков „добрі”, котрый учить ся у націоналнуй середнуй школї, у класї, пережум послїднім двом. 2011/12 школного рока стіпендію дустануть по єдному ученикови на єдну меншынову середню школу. Розмір стіпендії 60 тысяч форінтув на місяць.

28. апріля

У Чешськым культурнум центрі у Будапешті на улиці Szegfű 6 отбыло ся традиційное честованя памняти Александра Духновича, вечар “Александр Духнович вучми потомкув”. У програмі прозвучали верші славного будителя, котрі декламовали молоді участники вечара Маріанна Барта и Даніель Головацький; романсы на слова Духновича співала Анна Ляхович, котруй аккомпановала Пірі Корцуб. Пуд конець вечара Маріанна Лявинец представила публиці властну русинську азбуку про мадярські діти.

Христос воскресе из мертвых, смертію смерть поправ и усім во гробі живот даровав!

Дорогі сяткувучі братя во Христі!

Переможный гімн нашої церквы назад звучить из наших уст и проголошуєме щасливу новину Воскресенія. Воскресеніє Ісуса Христа пронизує наші мислі и увесь наш живот.

Як файно сяк жыти, торжествувати и щасливо сятковати. Торжеству предшествує великоє приготавленя. Се означає не лем порасня у хыжі и на дворі, айбо и духовное, тілесное обновленя. Приготовленя ид торжеству має у собі вшелякі составляючі. Майна-перво Ученя Ісуса Христа вказує путь. Вун взыває ид нам, кличучи слідовати за собов. Кто вчує Єго слова, дале слідує, як пас-тыря, спознавуть Єго глас. Вун є славным приміром про своїх послідователюв. Помагати вірникам не лем ученєм, совітами, айбо и учити їх, визначаючи важность милосердных учинкув. Віра через учинки стане праведнов віров (праведным ученєм). Єго послідователі мають служити бідным, голодным, обездоленым, босым, хворым и незаконно закрытым у темниці. Вун просить служеня, котрое точить ся из любви, котрое являє ся беззавітным. Условієм сіх требованій у Єго животі и смерти є хрещеніє. Хрещеніє не є ритуалом окропленя водов. Айбо гріхоотпущенєм и очищенєм, котрі змыті морями слыз. Лем сяк очистити ся душа и плоть од нечистот гріховных. Лем очистивший ся чоловік годен слідовати Єму, котрый воскресший присутствує на сему світі. Єго

присутствіє є жерелом щастя. Христос уже поборов смерть.

Вун хоче побороти сатану, перенюсши свою сятость и милосердіє на нас. Прийнятія Христа, сященное покаяніє и Еухаристія дають нам начало познания щастя воскресенія. Ученики на Табор-горі уже были свідками ославленя и сего чудесного состоянія. Христос славетный, у Єго сіяню виділи Єго самого, весь світ и себе. Господь каждый день окликає нас. Вун дає надежу тым, кого избрав, котрі будуть ославлені у вічному животі. Се є ціллю нашуй віры и спокуй душі.

Сятый Франциск Селезський сяк учити: У час боротьбы, серед скорботы, направляй свою мысль туда, де лице Христа світить ся, як сонце, де правдивость сіяє як звізды. Се явленя Красоты. Се пережое відіня нового неба и земли, перечиненого світа. Се пережое сіяніє вічної Красоты. Ощущеня и свідітелство сего Христова Служба на світі, про што Сятый Игнат Лойолайський так учити: „И нам треба слідовати служенію нашего Ісуса Христа у миру, де наші браты потребувуть истинное успокоєня”.

Будучи вірными христианами, возвістиме Воскресеніє Ісуса Христа и Єго сященное присутствіє у спасенному світі, богатством торжественного співа и сяточным его звучанієм.

Янош Мигаль Соноцки

Товмаченя з мадярського Евеліны Скиба

Русинський Великдень

Про християн єдно з майбулшых радостных сят, и што майглавноє, точков опоры у вірі, є Великдень. И має вун великоє значеня у сохранені традицій русинського народа. Великодна тайна у многих аспектах провказує себе. Єден образ у наших традиціях и обычаях, другый проявляє ся у пудготовці и сяткованю праздника. З наближенєм сята як у церквах учащавуть ся отпавы, так ростуть домашні клопоты. Треба ладити ся ку сятови. Пораиме хыжі, двory, приладжуєме

вбраня, ладиме празднину їду. Так гибы прискорював ся час. Тіло и душа направлені ку єдинуй цілі; ку воскресшому ранюшнєму промінцєви, котрый засвітить у порожній груб, и теплота якого збере родину довкола великодного стола.

Богатство сята у тому, што кормлять нас два столы. Єден стул розпростерта плащаниця, яка уздовж сорока днюв усім без вуймыкы указує, у кого мы у гостях и кому мы вдячні за накрытый стул. Тот

ко „усе служити нам потравов, но нигда не употребляемов”.

Про Исуса великое значеня має сполна трапеза, зачинаючи од тогды, коли посвячений хліб розламле и роздасть зобравшому ся народу. У християнській культурі до тепер комусь накривати стул, то є прояв великуй любови и честованя.

Другий стул – сімейный чекать нас. По сорокадневном строгум пості, коли переже не лем од мнуса, а и масла, рыбы, яйця и од молочных продуктув воздержовали ся люде, то у великодну неділю лем из сего складає ся фрыштик. Шовдарь, пікниця (даколи ищи друга файта мнуса), яйце, сыр, масло – коло него символічне – суль, хрін з бураком, а также за посліднє пувстолітя и вино, чекають на посвяченя.

У многовіковых традиціях духовного жытя вірників, великодний фрыштик называли ищи паскальный. Великодна паска обєдиняє булше страв, котрі несеме сятити и їме. У народі от слова паска суть ушорені слова „паскальный кошар”, „паскальное покрывало”, „паскальный фрыштик”, сесе все є на сято. Паска символ избавленя. Через Христові муки людство

избавило ся од рабства диявола и достало вічне жытя.

Символ Христа у приготуваню и хоснованю паски выпливає у булше моментах. При формовані паски каждый дарабчик тіста має свою назву и значеня, первый дарабчик, який кладеме у форму, основа, „тіло”. На него кладеме вінець, на середину хрест, на него прикладуєме сплетений віночок, так называну „корону”. Наконєць зроблені з тіста пять ружічок, котрі символізують пять ран Христовых. Паска є головнов трапезов на великодний фрыштик.

У неділю рано, вернувши ся из церквы, на самый перед сімя сідать за стул, помолити ся и їсть посвячену їду. У сякий час многочисленіший сімейный стул. Сходяться доведна и ті, котрі далеко жыють, каждый старає ся прийти до паскально накрытого стола. У сесі дни радує ся цілый світ. За нас Иисус Христос мученичеськов смертєв умер и из мертвых воскрес. У сесі дни вірники так кланяють ся єден другому: „Христос воскрес! – Воистину воскрес!”

Марта Вапра

Стріча з Майстром

За маляря Владимира Микиту знавуть такой ушыткі Русины. Минулого місяця одмітив красний юбілей — 80 рокы. За довгу свою творчу біографію создав много полотен, за котрі дочекав ся ищи за жывота заслуженых наград од державы и честованя од почитателюв умілства. Днесь Народный художник Украины, лауреат Світовуй премії имени Александра Духновича и многих майвысших премій днешнєсти, Академік Академії умілства Украины возить ся на 38 ручному Жигульови, а у домикови, котрый выбудовав про внуку, помістив властну образуву галерію. Як вун сам ся признає, дуже тяжко ся лучить зо своїма образами-дітьми, котрі создавав про свуй народ. Зато дав доведна у сую зборці властні образы, намалєвані за були ги пятьдесять рокув, поєдні повертав ищи из центральных кієвських и москоських галерій, ибо рахує, же мають быти туй, ближе ту тым людем, про котрых были малєвані. Образы сї, на гадку честованого автора, годні до кунця похопити и валовишні справедливо оцінити майперезе його краяны. Зато сї творы мають лишиити ся туй, и не повторити судьбу дідузныны великанув пудкарпатській малярській школы, котра по булушуй части уже розсіяна поза гатарами Пудкарпатя. З нашим славным малярєм и великим патріотом края стріли-сьме ся у його ужгородській майстерні и проговорили були ги три години. Ипен у сяких случаях розумієш, же наша новинка доста помала... Днесь даєме поєдні фрагменты сую бесіды.

—ль

Ред.: Пане Микита, коли сьте почувствовали, же сьте правдивым малярєм вадь ным даколи лем будете?

В. М.: Правду повісти, я и днесь ся не чувствую

малярєм... Я жыю за теорієв релятивности: кедь дашто намалюву и видить ми ся, же штось єм досяг, я фурт лем отворю „Історію світового умілства“ и нараз поставлю ся на місто. Малярство, умілство в

цілови — то є такий бесконечный світ... Чоловік лем годен и мусить душов, сердцем отдаватися своєю роботою. Я тямлю, коли-м ся вернув из Італії, напозерав ся там тих геніюв, класікув, я два місяці не годен був узяти до рук пензлик. Раховав єм, же не маю на то ниякого права. Натулько-м був потрясений силов правдивого умілства. Так розуміву, же відів єм цілий шор майструв, руками котрых керовав уже лем сятый дух...

Айбо кедь говорити за тягу гу малёваню, то йсе у ня было все од самого раннього дїтства, з пеленок... Я ани не памнятам, то лем зо слов моїх родичув. Все-м малёвав, хоть лем пальчиком на піскові. Кедь у руки попала церуза, нараз ся глядав дакий папірь. Памнятам пак пущнійше у школі малёвав єм грифліком, то май штїмовало, бо мож было зотерти, кедь ся не вдавало... Папіря не было онь так много... Пак памнятам з шпора вуглики вутїгав єм а фурт всяды-м малёвав... Се вродженое, видав, и до днешнього дня йсе ся не зменшыло. Мож повісти, же жыю лем тогды, коли в ня пензлик у руках.

Ред.: *И часто днесь ся удає Вам взяти ся за любимое діло?*

В.М.: Богу жаль, днесь єм доста ограниченный у сую радости... Жона у ня уже булш ги десять рокув лежача хвора... Так же на мні много домашньої роботи, айбо при первой можности выберам ся у майстерню. Без сього вже ся и не мыслю...

Ред.: *Упала на Вас тота іскра Божя, так видиме, айбо было и вошколованя...*

В.М.: Кедь єм дашто досяг у малярстві, то йсе лем зато, же мав єв велику серенчу з учителями, нашими уже днесь класиками, можу днесь сміло говорити, світовима класиками. Віруйте ми, не суть французські імпресіоністы, наприклад, у фаховум сенсі сильнішима за наших... Нашых лем менше познають у світі... Таких майструв, ги наші Ерделій, Бокшай, Манайло, рідко де мож найти.

Ред.: *Из тых, кого сьте назвали теперь, ко Вам як умілець близжый?*

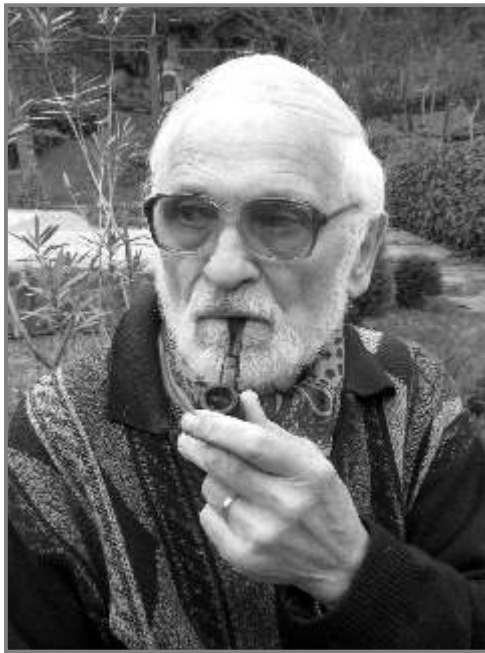
В.М.: Не мож уповісти просто. У чомусь ми близже Ерделій, у чомусь Бокшай вадь Манайло. Вони на ня каждый по свойому впливали. Само собов, уважавучи на то, же я с первых крокув у малярстві був пуд прямим впливом Адальберта Ерделі, мого учителя. И чисто по людськи, був ми, ги отець... Я був його названым сыном. Митайком ня називав. Вун преподавав у нас живопись, од

нього-м набрав ся майбулше у фаховум плані... Бокшай ня учив композицію. Од Манайла-м достав імпульс гу тому, што бы-м назвав народным умілством. Тота соціальность, близость гу проблемам и особостям властного народа йсе иде од Манайла, як и Контратовича, Борецького. Ся тематична орієнтація, наші чисто русинські народні мотивы нараз войні, практично, оказали ся пуд заборонов. Пуд цілками пушок сі великі майстры одыйшли од соціалнуй тематики властного народа, змушені были перейти на пейзажну живопись, даколи провбовали вадь імітовали малёваня у керетох советської соціалнуй тематики. А я був молодий, без досоветської біографії, так же мав єм смілость перебрати од них тоту тематичну естафету.

Ред.: *Про Вас фахмана, годно быти буде мало и провокативно звучати муй слідуючий вопрос як новинаря. Ко из сьой великої тройки був на Вашу гадку майталентованійшим?*

В.М.: Тяжко на сакый вопрос отвітити. Были йсе, вже-м казав, фантастичні професіоналы. Повзерайте лем на полотна релігійнуй тематики Йосифа Бокшай! Ерделій пушов иншим путём, видав, тото скіплення модерного европейського умілства, што достав у Франції, Німеччині, тримало го пак весь живот. Фантастично

емоційный майстер, правдивый и неперевершений експресіоніста! Манайло у своїх гляданих народного духа, духовного коріня и сутности властного народа не має рувного межі иншыма живописцями. Знаєме, як высоко світ оцінёвав мексіканських майструв у сую напрямі, айбо наш Манайло и коло нього Борецький и Контратович зачали скорі за них! Годен лем дяковати Богу, же-м жив и учив єм ся у такому місті и у такуй атмосфері. Высокі фахманы розуміли йсе уже и тогды. Тямлю, нараз по войську, накопи-м ся вернув из Сахаліна, прийшов єм у майпознату умільську високу школу у Києві. Найшов єм кабінет Татьяны Ніловны Яблонської и кажу юй, прийшов єм ся учити гу вам. Мы ся добрі познавали. Она часто была межі нами, пудкарпатськыма малярями, добрі познавала нас. И представте собі, се 1954 года каже вна мені: „Кедь хочеш, муй дорогенький, перфект изучити марксістсько-ленінську ідеологію, та здавай испыты. Айбо кедь хочеш досягти дашто в умілстві, йди дому, маєш у кого ся учити. Там дома твоя академія“.

Ред.: *Не бояла ся Вам, такому молодому чоловікові так отворено повісти? У тот час за такі слова знаєте, што могли учинити...*

В. М.: Вна дуже добрі познавала нас усіх, часто была межи нашыми майстрами, високоінтелігентныма людьми, малёвала ведно з ныма, знала з кым має до роботи, кому што мож казати. А кедь сьме заговорили за йсю, годно быти, майпознату українську малярську другуй половкы XX сторочя, чудесну, порядну людину, цілостну и тверду натуру, думам, же и вна была пуд значителным влияньм наших коріфеюв. Се замітно на ї творчости. Ипен од нашуй пудкарпатській школы вна достала, ми ся видить, тот імпульс, што дав юй можность одыйти од соціалістичного реалізма.

Ред.: *Чи споминали сьте сю жону, у ту минуту, коли Вас недавно честовали майвеликов фаховов премієв в Україні медалієв Тетяны Яблонській?*

В. М.: Про мене йсе був великий сюрприз, я ани не знав натогы, же є така одзнака. Моя медалія

была пуд первым числом. За свуй живот достав єм, ми ся видить, ушыткі, які лем істновали и істнують у нашуй державі премії и одзнакы, у тум числі и май-высшу, Шевченковську премію, айбо сеся послідня награда была про ня дуже дорогов, ибо є вна чисто фахманськов, награвдають нёв мої колегы умілці, та ищи имены такуй дорогуй про мене лично особы, як Тетяна Ніловна Яблонська. Памнятам, уже незадовго до смерти, коли сьме ся стрічали послідній раз, у колясці, малёвала майчастійше пастеллю лівов(!) руков. А які то были роботы! Ищи єден примір, же настоящий майстер малює майпереже душов, а рука то лем ї служанка... Знаєте, дуже радостно было достати ипен сю премію.

Ред.: *Од имени наших читателей красно дякуєме за інтервю и желаєме Вам муцного здоровья и якмож частійше быти за молбертом, дале радовати нас новыма образами.*

Засідання Світовуй Рады Русинув у Пудкарпатю

18 марта отбыло ся 6 засідання СРР у Мукачові. Зыйшли ся посланикы Сербії, Горватії, Румынії, Мадярщины, Словакії, Украины, и Сїверной Америки. Позад важных причин хыбіли члены Світовуй Рады од Польщі и Чехії.

Первое засідання отбыло ся у Мукачові, де были пророблені окремі пункты Устава Світового Конгреса (Резолюція за видання поправок до Устава была прийнята на X Світовум Конгресі Русинув).

19 марта члены СРР были прийняті губернатором Пудкарпатя паном Ледилов. Пуд час прийома посланикы Русинув світа высловили своє жаданя признати Русинув за окрему національность в Україні, што має быти отражено у анкетах будучого перепису обывательства 2012 рока. Потом члены СРР возложили вінець ид памятнику Великого Будителя А. Духновича. По обіді делегація СРР побывала на открытой годині з краєпису у школі села Плоское. Тема урока: Вошколованя у Пудкарпатю од XVI до XXI столітя. Урок вюг учитель Ю. Шипович. Члены СР и гості из сосідніх школ мали можность пересвідчити ся, як плодотворно перевели діти изгладовательську роботу, приготували велми интересно фактичный матеріал из фотодокументами.

Вечар того же дня была стріча з представителями цивільных організацій Свалявы, Мукачова, Севлюша (Виноградова), Иршавы и Осоя. Выступив на сьом собурі и лавреат премії имени А. Духновича, знамый поет и публициста Иван Петровцій, котрый даровав свої книги участникум.

Предсідатель Общества Духновича Севлюша порозказовав за роботу організації, котра тримле в собі рядження фолклорных фестивалув, конференцій, вечарув памяти. Майпрезентативнов была конференція, посвячена жыттю и діяльности Евменія Сабова. Общество также рядить выїздні конзултации по школах района, де члены Общества выступавуть из докладами по разным темам: історичным, лінгвістичным, изгладовательським. Особо великий успіх мавуть музикальні занятя у захоронках, котрі проводят из дітьми Анна Кедик. Діти учать ся співати народні співанкы и стихи русинським языком. Общество А. Духновича Свалявы пуддержує роботу учителей, котрі проводят факультативні занятя по краєпису, так як увіділи вшыткі присутствующі у школі села Плоское. Представителі цивільных організацій єдинодушно высказали общое жаданя Русинув края: признати національность „русин” при слідуючум исписовані обывательства в Україні.

II Пленарное засідання СР отбыло ся 20 марта у неділю, на котрому было прийнято Жаданя Світовуй Рады за вызнання карпатських Русинув як окрему національную меншыну в Україні. Сесе жаданя члены СР передали у адміністрацію Верховной Рады Украины и секцію з вопросов за права людей, народностных меншин и межинародных одношень у Києві 22 марта. Туй ниже подаєме текст документа.

Др. Маріанна Лявинец

Верховна Рада України, Секція з вопросов прав людей, народностных меншын и межинародных одношень.

Жаданя Світоуй Рады Русинув за визнання пудкарпатських Русинув як окремой націоналнуй меншыны в Україні

Честовані представителі правительства!

Світова Рада Русинув на основі Резолюції X Світового Конгреса Русинув заганяють жадость и предложеня Верховнуй Радї України, секції з вопросов прав людей, народностных меншын и межинародных одношень за рішеня статуса карпатських Русинув в Україні, у смыслі визнання Русинув за окрему націоналну меншыну в державі. В Україні рока 2012 одбуде ся исписаня обывательства, зато жадаєме, жебы до лішты народностных меншын в Україні были бы записані и пудкарпатські Русины, як окрема національність в

державі.. Сяким кіпом, Русины достануть можность при списованю населеня свободно, в условіях демократії, записати властну народность.

Визнання статуса окремой націоналнуй меншыны пудкарпатських Русинув в Україні є велми значным про вытвореня свободных прав, за котрыма чоловік годен визнати свою ідентичность у окремых сферах вошколованя, культуры, інформації и ривноправного хоснованя языка и письма у світлі понук Европської Унії про регіональні вадь меншынові языки.

Русины на днешній час суть визнані як окрема націонална меншына правительствами Польщі, Чехії, Словакії, Мадярщины, Румынії, Сербії, Горватії, чим мавуть право визнавати свою особну народностну ідентичность.

*З честованём Дюра Пануга,
предсідатель СРР*

Честованя Ференца II. Раковція його майвірным народом

Красна традиція каждой яри нащивляти Шарошпоток и Борші Русинами была переведена и сього року. Гу памятным містам свого славного водителя зобралося пуд стїнами його шарошпотоцькуй кріпости поверьх двасто посланикув русинських самосправовань Мадярщины.

Сято 335-літія од дня роженя Ференца II. Раковція Русины за давнїв традицієв зачали Сятковов Сятов Літургієв у шарошпотоцькуй грекокатолицькуй церьковли Апостолув Сятых Петра и Павла. У красну хвілю недільным раном по службі, котру кончив о. Янош Мігаль Соноцкі, гості пішо, благо церьков ипен туй недалеко од кріпости, пудойшли гу памятників славного водителя, де уже чекали його днешні варташі, у шатьови зачатку VIII столітія гусары и пішаки — члены історико-патріотичного клуба Ференца II. Раковція, котрі од тепер и до самого вечара сопроваждали участникув сята, создавали неповторимый колоріт часув свого феодала як ту пуд стїнами Шарошпотоцькуй кріпости, так пуднійше и пуд кріпостєв Борші, де ипен 27 марта 1676 рока родила будучого славного сына Мадярщины достославна Ілона Зрінї.

Сяточну и содержателну бесіду коло памят-

ника Ференца II. Раковція потримала директорка Музея Раковція Національного Музея Мадярщины Др. Едіта Тамаш. Зучастнив ся на сятї и грекокатолицький хора пуд веденєм дірігента Лайоша Касова, котрый, годно быти, по первый раз співали

не по мадярськы... Цалком професіонално конферовав на сятї Янош Кожнянський, майглавный його організатор и познатый русинський функціонер, предсідатель містного Шарошпотоцького и подпредсідатель Вседержавного русинського самосправованя.

Закончили ся торжества возложенєм вінцов од Вседержавного Самосправованя Русинув Мадярщины, Регіонального Русинського Меншынового Самосправованя области Боршод-Абауй-Земплен, містных самосправовань Будапешт-Ліпотвароша, Кіштокая, Шойовпетрі, Шойовлада, Онода, других як русинських так и мадярських інституцій.

У живописнум місті, пуд Калварієв села Герцегкут, недалеко од Шарошпотоцькуй кріпости, Русины пудкріпили ся дамало гостинов, приладженов його організаторами, котрі не позераючи на таку кулькость челяди, перевели сю часть сята, як видко было по усміхнених Русинах, на довжнум уровни. Такой по обідї, ко на

автобусї, ко на властнум автї, а дако и на конях перепровадженї были пуд ищи єдну кріпость Раковціов — Борші. У пути мадярські Русины почувствовали хоть лем на куртый час позитив возєднануй Европы, не затримовали ся на недавнуй мадярсько-словацькуй границї. Як и даколи, тристорочя гу днешнім днєм, ишли на войну пуд веденєм свого водителя Русины-gens fidelissima шіковно и великым числом зойшли ся пуд прапоры Ференца Раковція II. Зойшли ся зясь доведна з Мадярами, што поприходили з цілуй краины, а поєдні и з днешнуй Румунїї, Украины и містныма Словаками, абы оддати честь славному сыну їх даколи общуй Отчины, засвідительствовати почливість гу тым цінностєм, котрых сімволом бив їх князь.

Туй, у Боршіській кріпости, пуд прапорами Ференца II. Раковція, націоналыма прапорами

днешніх Мадярув, Словакув и Русинув славностна акція тримала такой до вечара.

— ль

Сяткованя дня памняти Ференца Раковція II. у Комловиці

Пуд веденєм Ференца Деака, председателя новозаснованого містного Русинського Меншынового Самосправовання, было складено таку ручну програму, у котру велику ролю достали містнос вошколованя, чиности по захороненю традицій и юбілеюв русинськуй історичнуй минувшыны, пудтримка сятковань.

По успішнум переведеню фаршанга перейшли до булш серіозных активіт. Послїдній тыждень марца пройшов у духови сяткованя 335 ручниці зо дня роженя Ференца Раковція II. Ученикы Русинського Меншынового Всекултурного Центра пуд веденєм Ференце Комаромі каждый день тыждня находили тогочасні легенды, зачитовали тексты и малєвали малюнкы за часы визволнуй войны.

На годинї співув и русинськуй етнографії вни пудготовили курту сяточну програму, з курцкыма співанками готовали ся гу містному сятю и покладаня вінцюв. Памнятник князю прикрашати парк містного Русинського дома и чекати на нацивлєвателюв у сєму прекрасному місті.

Мено Ференца Ракоція знакомо звучить у вухах ищи и діточок з комловшськуй захоронкы. Мало таких благородных людеи, князюв и правителюв, за котрых мож уповісты, же они взяли пуд крыло русинську меншыну. Хоть сей народ усе бив благодарный своїм покровителюм. Так и Раковцій не прогадав з нашыма предками, ибо наколи рушив у битку, ипен они первыма шатовали на охорону отцюзныны.

А од имени містного РМС Андрашне Семан и я своєв персонов узяли участь на памнятнум сятї и покладаню вінцюв у місті роженя Ференца Раковція — Борши.

Хоть се якустно організованое сятю было дакус захмарено дакулькама «крайностныма» проявами, булшость участникув прибыли до Борши сятковати дату народенин нашого князя. И мы также, а у будучности будеме то чекати и од наших ученикув.

Андраш Семан,
посланик РМС
Товмаченя з мадярського Ренаты Романюк

У днешньому числі продовжасме представляти широкуй сосполности наші містні самосправованя.

Абод

Боршодське мале поселення лежить межи Черегатських горбів. Через село протікає невеличкий потік Абод. Сесе поселище має булше століть, кой состав обывательства фурт ся міняв. Про сесе свідчить реформатська церквон из часув Арпада. Ведно з шором татарських и турецьких набігів, обывательство зменшали часті епідемії хворот. Та и бідні землі не беровали прокормити булше народа. Зато поселення дакулько раз обезлюднѣвало, айбо усе лишало за собов сліди цивілізації, што давало надежу про новых поселенців у сотвореню нового жытя.

1694 рока Абод уже був заселений Русинами. Ипен тогды у реєстр была узята наполи сохрानена деревляна церквон. Первое поселення повстало у концѣви 1600-ых рокув, по епідемії колеры, котра натогды унищила ушытокое містное обывательство. Русины, котрі заселили ся у тот час, не приняли камняну церквон, поставлену ищи за часув Арпада, котру хосновали католики и реформаты. Видав, вна была їм чужов за конструкцієв. Была нима побудована властна деревляна церквон, а 1710 рока и камняна, котра уже 1747 рока обозначена была у реєстрі як така, што ся губить.

Друга габа заселення была уже майінтензивнов. Зачало ся поладження днешньої церквовли, котру посятили заново 1775 рока на честь Малої Богородиці. На иконостасови обстав оригінальний антїмензіон — леновое полотно з образом хованя Исуса Христа, на котрум ся захранило старословянське письмо. Чудесно выроблений иконостас — домінанта цілуй будовлі церквовли. Надалеко чути 3 церковні звони, котрі кличуть вірників на Службу Богу, проводжавуть и оплакувуть померлых и розганявуть хмары.

Довкола церквовли лежить добрі вупораинный теметов из вшеліякыма камняныма памятникыма, пуд котрыма покоять ся роботящі вірники и жертволюбиві сященики.

Бывателі поселища все были роботящі земледільці. На зачатку 1900-ых рокув много їх пак перебрало ся за Велику Млаку. Дякувучи сорголкумшун праці, за откладені зароблені гроші, куповали они там землю. Тоты, ко опстав ся на чужині, помагали тым, ко лишив ся дома, достойно пуддержовали парохію. Абод довкола называли америцьким селом. Фамілії, котрі обстали ся у Америці, захранявучи свою культуру, создавали свої

парохії и сповідали властну грекокатолицьку віру. Бывателі Абода, одокремлені горами, захранили свої народні и релігійні сокташі. Кулькость обывателей, котра теперь рахує 200 особ, фурт ся зменшать и рахує ся вымираючым черегатським поселищем. Айбо маленькое село тримле и надале старі традиції. Сесе мож увідіти и з названь улиць, таких ги Мадярьска и Товтська, интересно, же „t” пишуть через „th”. На Мадярьскай улиці жыють лем Мадяры-реформаты, а на другуй лем Русины. Змішані фамілії стрічавуть ся доста рідко.

На днесь лем 2-3 особы суть реформатами. У вірників греческого обряда сокотить релігійні и культурні сокташі молодой парох Андраш Кондаш.

Їу його парохії односять ся прилежащі філії. Мелодичность Сятуї Літургії, позад особности діалекта, має доста непривычное звучаня. На гатарі поселища вірниками было поставлено пять камняных крижув у памянь спасенія Христом Богом людей. Хресты суть розміщені на землях газдув, котрі изробили великі пожертвованя церквовнуй общині. На сесі хресты мерькувуть їх потомкы, котрі довкола них справили красні плотикы и на

ушыткі сята їх файно прикрашавуть.

Їу поселищу односить ся газдувська будовля „Кіралькут” (Корольовська студня). Про сесе місто є една интересна легенда, з котруй ся дузнаєме, же из потока, што туй тече из-пуд горы, пив добру воду король Матяш, котрый був вюг свое майзнамое „чорное” войско. За йсе событіє споминать у своей монографії за поселище Дюла Горняк. Книга сак ся и називать: „Абод, де є корольовська студня”. Позад індустриалнуй революції и у Кіралькуті обявили ся машины, механизмы, оброблявучі землю. На устах людей ищи усе передає ся притча за Ержію Кондаш, котра вязала снопы, роблячи на молотилці, упала у доб, де и найшла її смерть.

Пуд час выборов 2010 рока у селі повстало русинське меншыное самосправованя. Предсідателєм був выбранный Пийтер Палінкаш, посланикы — Лайошний Палінкаш, Пийтерний Решчански, Норберт Шапі. Є велика надія, же посланикы из энтузіазмом и надале будуть робити про захраненя властного ідентітета и богатуй дідузнины села Абод.

Янош Мигаль Соноцки

Товмаченя з мадярьского Евеліны Скиба

Március 18.

Március 18-án, pénteken a kisebbségi önkormányzatok vezetőivel tartott ülésen Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes személyesen garantálta, hogy Magyarországon nem korlátozzák a kisebbségi jogokat. A nemzetiségi önkormányzatok elnökei már előzetesen kidolgozták a jogalkotással kapcsolatos tervezetüket, amelyet március 17-én megtárgyaltak Szájer Józseffel, a nemzeti konzultációs tanács vezetőjével.

Március 27.

Száz éve született az ismert ruszin labdarúgó, Boksai Oleksza (1911. Veliki Lázi – 2007. Prága). Az ungvári SK Rusz, a prágai Szlavia és a csehszlovák nemzeti csapat kapusát jól ismerték nem csak Kárpátalján, hanem egész Európában is. A ruszin labdarúgó dicsőségének csúcsa a múlt század 30-as éveire esett, amikor a prágai csapat játékosaként európai versenyeken számos kupát nyert klubcsapata számára.

Április 6.

A KIM Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős államtitkára, Szászfalvi László megjegyezte, hogy a kormány a nemzetiségekre vonatkozó törvényekben rögzítette a parlamenti képviselői jogokat, az új alkotmányban pedig megerősíti a nemzetiségek jogait. A választási törvény is módosításra vár. Szerinte az „etnobiznisz” felszámolásának kulcsa a jelölő szervezetek és a jelöltállítás folyamatával szemben támasztott követelmények szigorítása. Hangsúlyozta, hogy 2011-ben a nemzetiségi szféra finanszírozása nem fog csökkenni. A nemzetiségi-politikai feladatok végrehajtásának támogatására 2011-ben 732,5 millió forintot különítettek el, a nemzetiségi szervezetek támogatására pedig 125 millió forintot.

Április 9.

Az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat közgyűlése 22 IGEN és 1 NEM szavazattal elfogadta a következő SZMSZ módosítást: az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat hivatalos neve a továbbiakban Országos Ruszin Önkormányzat (ORÖ).

Ugyanazon a napon az Országos Ruszin Önkormányzat ösztöndíj pályázatát hirdetett meg a tanulók és főiskolai, valamint egyetemi hallgatók számára a 2011/12. tanévre.

Április 9.

A nyíregyházi Plázában három helyi kisebbség – ruszin, lengyel és német – közösen, jó hangulatban ünnepelték az elő-Húsvétot. Minden kisebbség egy speciális kiállítást készített, mely bemutatja a keresztények nagy ünnepének a mai napig megőrzött

népi hagyományait. Nem meglepő tehát, hogy a nyíregyházi ruszinok a helyi kisebbségi önkormányzat elnöke, Varga Márta vezetésével gazdag bemutatót tartottak igazi húsvéti kosárral és sok finomsággal, amit az ügyes ruszin háziasszonyok Húsvétra szoktak készíteni. A bemutatót a ruszinok között ismert Joán Szilvai atya egyedi faragott alkotásai színesítették, melyeket a nagy ruszin leszármazottai biztosítottak erre az egy napra. Mint mindig, a gazdag, változatos, ruszin koncertprogramot az ünnepségen a Kedyk testvérek együttese prezentálta.

Április 14.

A munkácsi görög-katolikus egyházmegye mártír püspöke, Romzsa Teodor (1911. április 14. Nagybecskő – 1947. november 1. Munkács) születésének százéves évfordulója.

1944. szeptember 24-i püspök-ké szentelése után (abban az időben ő volt a világon a legfiatalabb ebben az egyházi rangban) a legfelsőbb szovjet vezetés által Moszkvából kifejezetten erre a célra küldött KGB-sek csoportja brutálisan kivégezte. 2001. június 27-én a Vatikánban boldoggá avatták.

Április 14.

Az Igazságügyi és Államigazgatási Minisztérium Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága pályázatot hirdet a 2011/12-es tanévre vonatkozó Tanulmányi ösztöndíjra a nemzetiségek számára, mely azoknak a fiatalokat hivatott segíteni, akik felsőfokú intézményekben kívánnak továbbtanulni. A Tanulmányi ösztöndíjat egy tannyelvű (csak anyanyelvű) vagy két tannyelvű (anyanyelvű és magyar nyelvű) kisebbségi középiskolák tanulói nyerhetik el. Az ösztöndíj-pályázaton olyan tanulók vehetnek részt, akik nemzetiségi középiskolák harmadik osztályában tanulnak, és átlagos tanulmányi eredményük „jó”. A 2011/12-es tanévben az ösztöndíjra minden kisebbségi középiskola egy-egy tanulója jogosult. Az ösztöndíj mértéke: 60 ezer Forint/hó.

Április 28.

A Cseh Kulturális Centrumban (Bp.VI. Szegfű u. 6.) Alexander Duchnovics emlékestet tartottak. Az est programjában a Nagy Ébresztő gyermekverseit Barta Marianna és Holováczy Dániel szavalta el, Lyachovics Anna, Karcub Piri kísérlétével Duchnovics románcait adta elő nagy sikerrel. Az est záró részében Lyavinecz Marianna bemutatta a magyar gyerekek számára írt ruszin ABC könyvet.

Feltámadt Krisztus halottaiból, legyőzte halálával a halált, és a sírban lévőeknek életet ajándékozott!

Kedves Krisztusban Ünneplő Testvérek!

Egyházunk győzelmi himnusza ismét felcsendül ajkunkon, és hirdetjük a feltámadás örömhírét! Jézus Krisztus feltámadása áthatja gondolatainkat, egész életünket. Jó így élni, ünnepelni, örömteli ünnepet ülni. Az ünnep a nagy készülődés eredménye. Nem csak a takarítás, a külső környezet megújítása, hanem a lelki megújulás, a belső készülődés is!

Az ünnepi előkészület különböző elemeket tartalmaz. Mindenekelőtt Jézus Krisztus tanítása az irányadó. Ő szólít meg minket, meghív követésére. Akik meghallják szavát, a későbbiek során, mint jó pásztornak meg is ismerik a hangját. Követői előtt Ő jár jó példával. Nem csak tanításával, tanácsaival segíti a benne hívőket, hanem az irgalmaság cselekedeteinek fontosságát gyakorolva meg is tanít azokra. A hit a cselekedetek által lesz bizonyosátevő hitté.

Az őt követőknek az éhezők, szomjazók, mezítelenek, betegségben és jogtalanul a börtönben sínylődők szolgálatára kell lenni. Szeretettből fakadó, fenntartás nélküli szolgálatot kér. Követésének feltétele az Ő életébe és halálába való belekeresztelkedés is. A keresztség nem a vízzel való leöntés rítusa, hanem a bűnbánat tengernyi könnyében történő megtisztulás. Így lesz tisztává a test és a lélek a bűn szennytől. Csak a megtisztult ember képes Őt követni, Őt, aki feltámadottként van jelen a világban. Jelenléte örömünk forrása. Krisztus győzelme a halál fölött már megtörtént. Bennünk is le akarja győzni a

gonoszt, szentségeinek ránk áradó és befogadott kegyelme által. A keresztség, a bűnbánat szentsége és az Eukarisztia megkezdje bennünk a feltámadás örömének megtapasztalását. A tanítványok a Táborhegyi megdicsőülésben már megtapasztalhatták ezt a csodálatos állapotot. Krisztust dicsőségébe emelten, az Ő fényességében látták Őt magát, a világot és önmagukat is. Az Úr, a mindennapi megszólításában kiválaszt minket is. Reményt nyújt, hogy akiket kiválasztott, ugyanebből a dicsőségből részesülnek az örök életben. Ez a mi hitünk célja, ez lelkünk békessége.

Szalézi Szent Ferenc ezekkel kapcsolatban így tanít: „A küzdelem idején, a szomorúság közepette oda irányítsd gondolataidat, ahol Krisztus arca, mint a nap ragyog, ahol az igazak tündökölnék, mint a csillagok. A Szépség megjelenése ez. Előlegezett látomása az új égnek és új földnek, az átalakult világnak. Az örök szépségnek előrevetített tündöklése.” Ennek megtapasztalása és az erről szóló tanúságtétel a vigasztaló krisztusi szolgálat a világban, amiről Loyolai Szent Ignác is tanít: „Nekünk is követnünk kell Krisztus Urunk vigasztaló szolgálatát a világban, ahol barátaink őszinte vigasztalásra szorulnak.”

Elkötelezett keresztény emberként, ünnepi énekünk gazdagságával és örömteli hangjával hirdessük Jézus Krisztus feltámadását és az ő áldott jelenlétét a megváltott világban!

Szónoczky János Mihály

Húsvéti előkészületek Nyíregyházán

A napokban a Nyíregyházi ruszin kisebbségi önkormányzat bemutatta a városának, hogy készülődnek és ünnepelik a ruszinok a Húsvéti ünnepeket. A kereszténység egyik legnagyobb öröme ez, melynek nagy szerepe van a ruszinok életében és a hagyományok megőrzésében.

A Húsvét titka keresztény hitünk tartóoszlopa. Ez a titok sokféleképpen mutatja meg magát, s egyik arca a szokásainkban, tradícióinkban megnyilvánuló ünnepelés. Ahogyan a húsvét közeledtével a templomban

szaporodnak a szertartások, úgy nő az otthoni teendők száma is. El kell készülni az ünnepre. Takarítjuk a házainkat, udvarunkat, előkészítjük az ünneplő ruhát, készítjük az ünnepi ételeket. Mintha gyorsulna az idő. Test és lélek figyelme egyetlen pontra irányul: húsvét hajnalának feltámadó fényére, ami beragyogja az üres sírt, és amelynek melege összegyűjti a családokat a húsvéti asztal köré.

Az ünnep gazdagsága, hogy két asztal is táplál bennünket. Az egyik asztal terítője a síri lepel a

plascsenyica, amely negyven napon keresztül mindenki számára félreérthetetlenül mutatja, hogy kinek a vendégségében vagyunk, s ki terített nekünk asztalt. Az, aki „mindenkor eledelül szolgál, de soha el nem fogyasztható”. Jézus számára fontos volt a közös étkezés. Az utolsó vacsora óta pedig megszentelt a kenyértörésre összegyűlő közösségeket. Asztalt teríteni valakinek a keresztény kultúrában mindmáig a szeretet erős kifejezésévé vált.

A másik asztal a család közösségében vár ránk. A negyven napos szigorú böjt után – amikor régen nemcsak a hús, hanem a vaj és egyéb „fehér eledel”, mint a tojás, tej és a tejtermékek fogyasztásától is tartózkodtak – a húsvét vasárnapi reggeli szinte csak ezekből áll össze. A sonka, kolbász, esetleg egyéb húsételek, tojás, túró, vaj mellett jelzésszerűen a só, torma, illetve az elmúlt fél évszázadban általánossá vált bor vár megszentelésre.

A néphagyományban szervesen továbbélő, a mindennapokat átjáró és megszentelő hit jele a húsvétvasárnapi reggelinek az ismert elnevezése: pászkareggeli. A pászka a húsvéti eledelök összefoglaló neve is több közösségünkben. A pászkaszentelés valamennyi étel megszentelését jelenti. A pászka

jelentésmezejébe vonja a vele érintkező tárgyakat. Így születtek a pászkaskosár, pászkaterítő, pászkareggeli szavaink.

A pászka, mint Krisztus szimbóluma a pászkakészítés és fogyasztás több mozzanatában felbukkan. A pászka kiformálása során minden egyes téstadarabnak volt elnevezése. Az első darab, amit a formába tettek, a „test” vagy, alap, erre tették a „koszorút” rá a keresztet s ezt leszegték egy fonattal, aminek „korona” volt az elnevezése. Végül Krisztus sebeit jelképező öt „rózsát” formáztak a tésztából és tették a pászkára. A pászka a húsvét vasárnapi reggeli főszereplője.

Húsvétvasárnap reggel a miséről hazaérve a szentelt ételekből fogyaszt a család először. Ilyenkor népesebb a családi asztal, mert összegyűlnek azok is, akik a szülői háztól távol élnek, mindenki haza igyekszik a terített asztalhoz. Ezeken a napokon örül

az egész világ. Jézus Krisztus miértünk, az emberekért kínhalált halt és halottaiból feltámadt. Ezen a napon a hívek így köszöntik egymást: Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

Varga Márta

Találkozás az alkotóval

Volodimir Mikita festőművész közismert a ruszinok körében. Tavaly februárban kerek évfordulót, 80. születésnapját ünnepelte. A hosszú alkotói pályafutása során sok olyan vásznat hozott létre, melyekért még életében megérdemelt elismerést kapott az államtól és tiszteletet a művészet kedvelőitől. Most, Ukrajna Népművésze, az Alekszander Duchnovics díj és számos rangos kitüntetés birtokosa, az Ukrajna Művészeti Akadémiájának akadémikusa egy 38 éves Zsigulival közlekedik, az unokáknak épített házban pedig berendezte a saját képgalériáját. Ahogy ő maga elismerte, nagyon nehezen tud megválni képeitől-gyermekeitől, melyeket a népének festett. Azért gyűjtötte össze saját képeit, melyeket több mint ötven év alatt festett meg, némelyeket még vissza is kért a kijevi és moszkvai galériákból, mert úgy gondolja, hogy itt kell lenniük, közelebb azokhoz az emberekhez, akik számára alkotta festményeit. A festőművész szerint műveit igazán csak a honfitársai képesek megérteni és értékelni. Ezért kell ezeknek a műveknek itt maradniuk, és nem szabad hagyni, hogy megismétlődjön a kárpátaljai festőiskola óriásai által alkotott művek sorsa: jelentős részük sajnos szétszóródott Kárpátalja határain túl. Híres festőművészünkkel és Kárpátalja nagy hazafijával találkoztunk ungvári műhelyben, és több mint három órát beszélgettünk. Ilyen esetekben sajnálattal vesszük észre, hogy újságunk terjedelme korlátozott. A továbbiakban közöljük a beszélgetés egyes részleteit.

- ly

Szerkesztő: Mikita úr, mikor érezte magát először igazi festőnek, vagy mikor gondolta úgy, hogy azzá válhat?

V. M.: Az igazat megvallva most sem érzem magam festőnek... Én a relativitáselmélet szerint élek:

ha valamit megfestek, és úgy tűnik nekem, hogy valamit elértem, csak belelapozok a „Világművészet történelmébe”, és azonnal helyre teszem magam. A festészet és a művészet általában végtelen, megfoghatatlan világ. Az ember teljes szívét és teljes lelkét

át kell, hogy adja munkájának. Emlékszem, amikor hazajöttem Olaszországból, miután láttam ott a sok géniusz és klasszikus műveit, két hónapig nem tudtam kezembe venni az ecsetet. Úgy véltem, hogy nincs hozzá semmi jogom. Annyira megérintett az igazi művészet ereje. Számos olyan festőt láttam, akinek a kezét szerintem a szentlélek irányíthatta.

De ami a festészet iránti vonzalmat illeti, az már egészen kicsi korom óta bennem élt. A szüleimtől tudom, hogy mindig rajzoltam, ha csak az ujjammal is, a homokba. Ha pedig ceruza került a kezembe, azonnal papírt kezdtem keresni. Emlékszem, később az iskolában grafit-tal rajzoltam, az már jobban tetszett, mert le lehetett radírozni, ha valami nem sikerült. Papír ugyanis nem sok volt. Arra is emlékszem, hogy a sparheltből széndarabokat szedtem ki és állandóan rajzoltam. Ez talán született tulajdonságom, és a mai napig sem változott. Azt lehet mondani, hogy csak akkor érzem úgy, hogy élek, ha ecset van a kezemben.

Szerkesztő: És gyakran sikerül mostanában a kedvenc dologgal foglalkoznia?

V. M.: Sajnos mostanában eléggé korlátozva vagyok ebben az örömben... A feleségem már tíz éve fekvőbeteg. Így sok házi munka van a vállamon, de ha van rá alkalmam, azon nyomban sietek a műhelybe. E nélkül már nem is tudom elképzelni az életemet.

Szerkesztő: Megvolt az isteni szikra, de látjuk, hogy tanult is sokat.

V. M.: Ha valamit el is értem a festészetben, ez csak azért történt, mert nagy szerencsém volt a tanítókkal, a ma már klasszikussá váltakkal, bátran mondhatom, világklasszisokkal. Higgye el nekem, a francia impresszionisták szakmai értelemben nem erősebbek, mint a mieink. A mieinket csak kevesebben ismerik a világban. Olyan mestereket, mint Erdélyi, Boksai, Manajló, ritkán lehet találni.

Szerkesztő: Az említettek közül ki áll Önhöz legközelebb, mint művész?

V. M.: Ezt nem egyszerű megállapítani. Van, amiben közelebb áll hozzám Erdélyi, van, amiben Boksai vagy Manajló. Ők különbözőképpen hatottak rám. Magától értetődő, hogy első festészeti lépéseimre nagy hatást fejtett ki tanítóm, Erdélyi Béla. Emberileg is olyan volt hozzám, mintha apám lett volna, a nevelt fiának tekintett, Mitajkának becézett. Képzőművészetet tanított nekünk, tőle szereztem a legtöbb szakmai tudást. Boksaitól a kompozíciót tanultam el.

Manajlótól ahhoz kaptam impulzust, amit népművészetnek neveznék. A szociális érzékenység saját népe problémái és sajátosságai iránt, mindez Manajlótól, Kondratovicstól és Boreckijtól jön. Ez a tematika és a mi tiszta ruszin népi motívumaink közvetlenül a háború után gyakorlatilag tiltottak voltak. A diktatúra éveiben ezek a nagy mesterek eltávolodtak saját népük szociális témáitól, kénytelenek voltak a tájképfestészetbe menekülni, időnként megpróbálták a szovjet szociális tematika keretein belül alkotni. Én még fiatal voltam, a szovjet éra alatt nőttem fel, nem rendelkeztem a háború előtti múlttal, volt tehát bátorságom átvenni tőlük a saját népünk témáinak stafétáját.

Szerkesztő: A következő újságírói kérdésem az Ön számára kissé provokatívnak tűnhet. Ebből a nagy hármashoz ki volt Ön szerint a legtehetségesebb?

V. M.: Nehéz erre a kérdésre válaszolni. Amint már említettem, ezek fantasztikus mesterek voltak. Nézze csak meg Boksai József vallási témájú vásznait! Erdélyi Béla más úton indult el, talán az a modern európai művészeti oltás, amit Franciaországban, Németországban kapott, kihatással volt az egész életére. Fantasztikusan

érzékeny művész, igazságos és felülmúlhatatlan expresszionista volt! A népi szellem, saját népe lelki gyökereinek és lényegének keresésében Manajlóhoz nincs fogható a képzőművészek között. Tudjuk, milyen nagyra értékelte a világ az ilyen témákat választó mexikói mestereket, a mi Manajlónk Boreckivel és Kondratoviccsal együtt korábban kezdte el! Csak hálás tudok lenni a Teremtőnek, hogy ilyen helyen és ilyen légkörben élhettem és tanulhattam. A nagy mesterek már akkor is értették ezt. Emlékszem, mindjárt katonaság után, amikor visszatértem Szahalinról, elmentem a leghíresebb kijevi képzőművészeti iskolába. Megtaláltam Tatjana Nilovna Jablonszká irodáját, és mondtam neki, hogy jöttem hozzájuk tanulni. Jól ismertük egymást. Ő gyakran ellátogatott hozzánk, kárpátaljai festőkhöz, ismertek minket. És képzelje el, ezt mondja Jablonszká nekem 1954-ben: «Kedvesem, ha meg akarod tökéletesen tanulni a marxista-leninista eszméket, jelentkezz hozzánk. De ha a képzőművészet terén szeretnél valamit elérni, menj haza, van ott kitől tanulnod. Otthon van a te akadémia!».

Szerkesztő: Nem félt Önnel ilyen őszinte lenni? Abban az időben az ilyen szavakért, tudja mi történhetett volna.

V. M.: Tatjana Nilovna Jablonszká nagyon jól

ismert minket, gyakran tartózkodott mestereink, a rendkívül intelligens emberek körében, velük együtt festett, tudta, kivel lehet dolgozni, kinek mit lehet mondani. És ha már a 20. század második felének talán legismertebb ukrán festőművészeről, a csodálatos, egyenes, kemény természetű, rendes emberről kezdtünk beszélni, úgy gondolom, hogy ő is kiemelkedő mestereink hatása alá került. Ez alkotásain is megfigyelhető. Szerintem épp a mi kárpátaljai iskolánktól kapott olyan impulzust, mely eltávolította a szocialista realizmustól.

Szerkesztő: *Eszébe jutott-e Önnek ez az asszony, amikor nemrég megkapta Ukrajna legnagyobb szakmai kitüntetését, a Tatjana Jablonszká emlékérmét?*

V. M.: Számomra ez nagy meglepés volt, nem is tudtam, hogy létezik ilyen kitüntetés. Az én érdemem volt az első számú. Életem során, úgy tűnik, megkaptam

minden állami kitüntetést, ami csak létezik, beleértve a legmagasabb, Sevcsenko díjat, ez az utolsó azonban a legdrágább nekem, mivel tisztán szakmai - ezzel festőművészek tüntetik ki a kollégát, és még olyan, nekem személyesen kedves személy nevét is viseli, mint Tatjana Nilovha Jablonszká. Emlékszem, amikor nem sokkal a halála előtt utoljára találkoztunk, kerekesszékekben bal kézzel rajzolt, leggyakrabban pasztellkrétával. És micsoda munkák voltak azok! Még egy példa arra, hogy egy igazi mester mindenekelőtt a lelkével fest, a kéz csak eszköz... Tudja, nagyon jólesett éppen ezt a kitüntetést megkapni.

Szerkesztő: *Olvasóink nevében köszönjük szépen az interjút, és kívánunk Önnek jó egészséget és azt, hogy legyen minél gyakrabban a festőállvány előtt, hogy továbbra is új festményekkel örveztethessen meg bennünket.*

A Ruszinok Világtanácsának ülése Kárpátalján

Március 18-án a Kárpátaljai Munkácson került megrendezésre az RV hatodik ülése. Jelen voltak a Ruszin Világtanács tagországainak képviselői Szerbiából, Horvátországból, Romániából, Magyarországról, Szlovákiából, Ukrajnából, Észak-Amerikából. Lengyelország és Csehország képviselőinek nyomós oka volt a távolmaradásra.

Az első ülést Munkácson tartották, ahol kidolgozták a Világtanács alapszabályának néhány pontját (a Ruszinok X. Világkongresszusán fogadták el az alapszabály módosításairól szóló határozatot).

Március 19-én az RV tagokat fogadta Kárpátalja kormányzója, Ledi-da úr. A találkozó során az RV tagok kifejezték az irányú kívánságukat, hogy a ruszinokat önálló nemzetiségnek ismerjék el Ukrajnában, amit rögzíteni kell a 2012 évi népszámlálás kérdőíveiben. Ezt követően az RV tagok koszorút helyeztek el a Nagy Ébresztő, Alexander Duchnovics sírján. Ebéd után az RV delegáció tagjai részt vettek nyílt népismereti órán Ploszkoje község középiskolájában. Az óra témája: Oktatás Kárpátalján a XVI. - XXI században. Az órát J. Sipovics tanár tartotta. Az RV tagok és környező települések iskoláiból ide látogató vendégek meggyőződhetek arról, milyen sikeres kutatómunkát végeztek a gyerekek, milyen érdekes anyagot állítottak össze, fotó dokumentumokkal színesítve.

Aznap este találkozót szerveztek szolvyai, munkácsi, nagyszöllősi, ilosfalvai, oszói civil szervezetek képviselőivel. Fellépett a Duchnovics nevét viselő díj nyertese, ismert költő és publicista I. Petrovci, aki saját könyveivel ajándékozta meg a jelenlévőket. A nagy-

szöllősi Duchnovics Társaság elnöke ismertette a szervezet munkáját, mely kiterjed a folklór fesztiválok, konferenciák, emlékestek szervezésére. A legszínvonalasabb esemény a Szabó Jevmenij életét és tevékenységét bemutató konferencia volt. A Társaság a járási iskolákban is tart kihelyezett konzultációkat, ahol a tagok különböző témájú beszámolókat tartanak, úgy, mint: történelmi, nyelvészeti, ismeretterjesztő, stb. Különösen nagy sikernek örvendenek Kedyk Anna által a gyerekeknek tartott zenei foglalkozások, melyeken a gyerekek ruszin népdalokat és verseket tanulnak. A szolvyai A. Duchnovics Társaság támogatja azoknak a tanároknak a munkáját, akik olyan népismereti fakultatív foglalkozásokat tartanak, mint amelyet a Ploszkoje község középiskolájában láthattak a jelenlévők. A civil szervezetek képviselői egyhangúlag kifejezték a vidék ruszinjainak kívánságát, arra vonatkozóan, hogy a következő ukrainai népszámlálás alkalmával ismerjék el a „ruszin” nemzetiséget.

Az RV II. Plenáris ülésére március 20-án, vasárnap került sor. Az ülésen elfogadták a Világtanács arra vonatkozó kívánságát, hogy a kárpátaljai ruszinokat önálló nemzeti kisebbségnek ismerjék el. Ezen kívánságukat március 22-én az SZR tagok továbbították Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa adminisztrációjának és az emberi jogok, nemzeti kisebbségek és nemzetközi kapcsolatok szekciójába, Kijevbe.

Dr. Lyavinecz Marianna
Fordította **Tudlik Ferencné**

Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa

Az emberi jogok, nemzeti kisebbségek és nemzetközi kapcsolatok szekciója

A Ruszinok Világtanácsának arra vonatkozó kívánsága, hogy a kárpátaljai ruszinokat önálló nemzeti kisebbségnek ismerjék el.

Tisztelt kormányképviselők!

A Ruszinok Világkongresszusának X. Határozata alapján a Ruszinok Világtanácsa továbbítja Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa az emberi jogok, nemzeti kisebbségek és nemzetközi kapcsolatok szekciójának a kárpátaljai Ruszinok ukrainai státuszának meghatározásáról szóló kívánságát és javaslatát a ruszinok önálló nemzetiségnek Ukrajnában való elismerésére vonatkozólag. 2012-ben Ukrajnában népszámlálás lesz, ezért követeljük, hogy az ukrainai nemzeti kisebbségi

jegyzékbe jegyezzék be a kárpáti ruszinokat is, mint Ukrajna önálló nemzetiségét. Ily módon, a népszámlálás során a Ruszinok is szabadon, demokratikus feltételek mellett vállalhatják majd ruszin nemzetiségüket.

A Kárpáti Ruszinok önálló nemzeti kisebbségként való elismerésének Ukrajnában olyan szabad jogok biztosítása terén van jelentősége, melyek szerint az ember kinyilváníthatja identitását az oktatás, kultúra, információáramlás minden területén, egyenjogúan használhatja anyanyelvét az Európai Unió regionális vagy kisebbségi nyelvekhez való jogok értelmében.

Jelenleg a ruszinok önálló nemzeti kisebbségként elismerik Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Románia, Szerbia, Horvátország kormányai, minek következtében jogukban áll kifejezni önazonosságukat.

Tisztelettel: Papuha Gyura, az SRR elnöke

II. Rákóczi Ferencre emlékezik leghűségesebb népe

Szép hagyomány: idén is, mint minden évben, Sárospatakon és Borsiban összegyűltek a ruszinok. A nagyfejedelemhez kötődő emlékhelyeken, a sárospataki vár lábánál gyűlt össze a magyarországi ruszin önkormányzatok több mint 200 küldöttje.

II. Rákóczi Ferenc születésének 335. évfordulójának a megünneplése, régi hagyomány szerint, Ünnepi Szent Liturgiával kezdődött a sárospataki Szent Péter és Szent Pál apostolok görög katolikus templomában. E szép tavaszi vasárnap reggelén, a szentmise után, amelyet Szónoczky János Mihály atya celebrált, a vendégek továbbmentek a templomból a közelben lévő várhoz, a nagyfejedelem emlékművéhez, ahol már várakoztak a hagyományörző gárda tagjai, a XVIII. század eleji huszárok és gyalogosok – a II. Rákóczi Ferenc Történelmi Patrióta Klub tagjai. Az egésznapos programon végig kísérték az ünnepség résztvevőit, megidézve ezzel vezérük uralkodási idejének hangulatát, előbb a sárospataki várnál, később a borsi várnál is, ahol 1676-ban pont március 27-én hozta világra Zrínyi Ilona a fiát, Magyarország későbbi nagy uralkodóját.

II. Rákóczi Ferenc emlékművénél ünnepi és tartalmas beszédet mondott Dr. Tamás Edit, a Rákóczi Nemzeti Múzeum igazgatónöje. Az ünnepségen fellépett a görög katolikus kórus, Kaszó Lajos vezérlésével, akik egyházi szláv nyelven énekeltek.

A műsort Kozsnyánszky János, az ünnep főszervezője és a ruszin közösség aktív tagja, a Sárospataki Ruszin Önkormányzat elnöke, az ORKÖ elnökhelyettese vezette.

Az ünnepség végén az emlékmű talapzatánál koszorúkat helyeztek el: az ORKÖ, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Regionális Ruszin Önkormányzat, a Fővárosi Ruszin Önkormányzat, a Budapest-Lipótváros, a Kistokai, a Sajópetri, a Sajóládi, az Ónodi és más ruszin és magyar intézmények képviselői.

Nem messze a sárospataki vártól, mesés helyen, a Kálvária alatt Hercegkúton, a rendezvény szervezői megvendégelték az ünnepség résztvevőit, a vendégek jó hangulata alapján ítélve, a nagy létszámhoz képest is, a rendezvénynek ezt a részét is sikerült magas színvonalon megtartani. Ebéd után, ki busszal, ki saját autóval, ki pedig lovon tovább ment Rákóczi szülőhelyéhez – a Borsi várhoz. Az utazás alatt a magyarországi ruszinok legalább rövid ideig megtapasztalták az Európai Unió azon előnyét, amelynek köszönhetően nem kellett várakozniuk a magyar-szlovák határon. Együtt tisztelegtek a ruszinok hajdan közös hazájuk nagyra becsült fiának emléke előtt a hazánk különböző vidékeiről érkezettekkel,

a ma Romániához és Ukrajnához tartozó települések képviselőivel, a helybeli szlovákokkal, megerősítve hűségüket a nagyfejedelem által képviselt értékek iránt.

Itt, a borsi várban zárult le a II. Rákóczi Ferenc tiszteletére rendezett megemlékezés. A mai magyar, szlovák és ruszin zászlók alatt a nívós rendezvény este ért véget.

- ly

Fordította Tudlik Ferencné

II. Rákóczi Ferenc ünnepség Komlósán

Az újjáalakult helyi RKÖ Deák Ferenc elnök úr vezetésével olyan éves programot állított össze, melyben nagy szerepet kapott a helyi oktatás, hagyományörző rendezvények és a ruszinok történelmi múltját idéző évfordulók, megemlékezések támogatása.

A sikeres farsangi „bemutakozás” után kicsit komolyabb vizekre evezve, március utolsó hete II. Rákóczi Ferenc születésének 335. évfordulója jegyében zajlott. A Ruszin Nemzetiségi ÁMK tanulói Komáromi Ferencné vezetésével a hét minden napján korabeli legendák után kutattak, szemelvényeket olvastak és rajzoltak a szabadságharc eseményeiről.

Ének és ruszin népismeret órán rövid műsorral, benne kuruc dalokkal készültek a helyi megemlékezésre és koszorúzásra. A fejedelem szobra a helyi Ruszin ház parkját ékesíti, és várja látogatóit ebben a gyönyörű környezetben.

Rákóczi Ferenc neve ismerőse cseng Komlósán

még az óvodásaink fülében is. Kevés nemes emberről, fejedelemről és uralkodóról mondhatjuk el, hogy szárnyai alá vette volna a ruszin nemzetiséget. Pedig ez a nép mindig hálás volt a pártfogóinak erőfeszítése miatt. Rákóczi sem csalatkozott elődeinkben, amikor zászlájának bontásakor elsőként siettek a haza megmentésére.

A „nagyok”, illetve a helyi RKÖ nevében Szemán Andrásné és jómagam részt vettünk Borsiban, Rákóczi Ferenc szülőhelyén két országot érintő megemlékezésen, koszorúzáson.

Bár a színvonalas rendezvényt megzavarta néhány „szélsőséges” megnyilvánulás, a résztvevők többsége II. Rákóczi Ferenc ünneplésére érkezett Borsiba. Mi is ezt tettük, később a tanítványinktól is ezt fogjuk elvárni.

Szemán András
RKÖ képviselője

Az Abodi Ruszin Önkormányzat bemutatása

A kis borsodi település a csereháti dombság változatos vonulatainak egyikében húzódik meg csendesen. A települést az Abod nevű kispatak szeli ketté. Több évszázadokon keresztül volt lakott település, igaz lakosainak összetétele változott. Az árpád-kori, most református kis templom is erről tanúskodik. A tatár és a török vész mellett a lakosságot a gyakori járványok is tizedelték, az alacsony termőértékű föld is meghatározta az eltartó képességet. Így vált többször lakatlanná a település, de hátrahagyva az akkori civilizáció nyomait, az új telepéseknek reményt adva az újrakezdéshez.

Abod 1694-ben már ruszinok által lakott település volt. Közepes állagú fatemplomot vettek nyilvántartásba. Az első betelepülés az 1600-as évek végén történt, amikor a település kolerás járvány miatt kihalt. Az idetelepülő ruszinok az árpád-kori, előbb katolikusok, majd reformátusok által használt kőtemplomot nem vették használatba, mivel annak szerkezete idegen volt tőlük. Inkább fatemplomot építettek maguknak, 1710-ben már kőtemplommal jeleskedtek, melyet 1747-ben, már, mint omladozó templomot tartanak nyilván. A második betelepülési hullám már intenzívebb volt, és hozzákezdtek a jelenlegi templom megerősítéséhez, melyet 1775-ben ismét felszenteltek az Istenszülő születésének tiszteletére. A templom oltárában az eredeti, a püspök által a templomszentelésre adott antimenzion, - ereklyekendő – ószláv feliratú. A míves ikonostáz a templom ékessége. A templom tornyából három harang mesze hallható hangja üzi el a fellegeket, hívja imára a hívőket, siratja a holtakat. A templomot szépen gondozott temető veszi körül, régi faragott

síremlékekkel, melyek alatt dolgos hívek és áldozatos papjaik nyugszanak.

A település lakosai dolgos, földművelő emberek voltak. Az 1900-as évek elején sokan kivándoroltak Amerikába. Ott, szorgalmas munkával, az összegyűjtött pénzükből földet vásároltak. Az ott maradtak az itthon lévőket segítették, az egyházközséget gazdagon támogatták. Amerikás falunak nevezték a környéken. A kint maradt családok a saját kultúrájuk és vallásuk szerint egyházközségeket alapítottak és a görög katolikus egyház tagjaiként vallották meg hitüket. A településen, a hegyektől elzártan, sokáig megőrizték népi és egyházi hagyományokat. A mostanra kb. 200 főt számláló kistelepülés az elnéptelenedő csereháti települések közé tartozik. A kis lélekszámú közösség hagyományaihoz erősen ragaszkodik. Az ősi, sokatmondó utcaneveket is használják, ilyenek a Magyar és a Tóth utca, igaz, a tót, th-val írva. A Magyar utcán csak a reformátusok, a Tóth utcán csak a ruszinok laktak. A házasságkötés általi keveredés nagyon ritkán fordult elő.

A magyar ajkú reformátusok gyülekezete ma már csak két-három fő. A görög szertartású hívőkben, a helyben lakó, fiatal, Kondás András parochus igyekező szolgálatával tartja ébren a vallási hagyományokat. A községben és a hozzá tartozó filiákban egyaránt szolgál. A Szent Liturgia dallama a különleges tájszólás miatt sajátos hangvételi. A település határában öt kőkeresztet állítottak a hívek: Isten dicsőségére, a megváltás emlékjeként. Ezek általában az adományozó telkén, ingatlanán helyezkednek el, és az állítatók örökösei kötelességtudóan gondozták,

körülkerítették, vasárnapra és az ünnepekre feldíszítik.

A településhez tartozik a Királykút elnevezésű külterület, mely gazdasági major volt. A történet úgy kapcsolódik a településrész elnevezéséhez, hogy a domboldalból csörgedező forrásból, az éppen a fekete seregének élén járó Mátyás király jóízű vizet ivott. E tekintetben figyelemre méltó adatokat közöl Hornyák Gyula monográfiája a településről. A könyv címe: Abod, ahol a királynak kútja van. Az ipari forradalom vívmányaként a majorban is megjelentek a föld művelését segítő gépek. A nép ajkán még él a

nagykőrösi Kondás Erzsí balladája, aki a cséplőgépen, mint kévevágó, beleesett a dobba, ahol a halálát lelte.

A 2010. évi kisebbségi választási eljárásban a községben is megalakította a ruszin kisebbségi önkormányzatot. Az önkormányzat elnöke Pálincás Péter, a további képviselők: Pálincás Lajosné, Rescsánszki Péterné, és Sági Norbert.

Reménységünk szerint a képviselő-testület a kezdeti lelkesedésével megtalálja identitását, és ápolja a település gazdag örökségét.

Szónoczky János Mihály

Másodszor választották az Országos Ruszin Önkormányzat elnökévé Giricz Verát

Giricz Verát, az Országos Ruszin Önkormányzat újonnan megválasztott elnökét nem szükséges hosszasan bemutatni, hiszen az elnök asszonyt jól ismerik a magyarországi ruszinok, régi tagja ő a ruszin nemzetiségi mozgalomnak. 2002 és 2006 között Giricz Vera vezette az Országos Ruszin Önkormányzat közgyűlését. Ezért természetes, hogy megújult lapunk egyik első interjúja a régi-új elnökkel készült rádió- beszélgetést közli.

Dicsőség Jézus Krisztusnak! Üdvözlöm tisztelt rádióhallgatóinkat itthon és külföldön.

Hogyan értékeli a 2010 évi kisebbségi választások eredményeit?

Először szeretném ismertetni választásaink rövid történetét: 1998-ban tíz ruszin kisebbségi önkormányzat alakult, 2002-ben harminckettő. A 2006-ban megalakult ötvenkét kisebbségi önkormányzatból 2010-re dicstelenül és nyomtalanul eltűntek a Leveleki, Ívágyi, Pomázi, Karancseszi, Bu-

dapest XII. kerületi ruszin önkormányzatok. Igaz, a volt XII. kerületi önkormányzat elnöke új önkormányzatot alapított Budapest II. kerületében, és vezeti azt.

Már az idén tavasszal, a kisebbségi választói névjegyzék összeállítása idején látni lehetett, hogy a ruszinok száma majdnem 44.2 százalékkal nőtt. Bizonyos régiókban, ahol soha nem laktak sem ruszinok, sem görög-katolikusok, településként 30-40 fő vallotta magát ruszinok, és felvételüket kérték a ruszin választói névjegyzékbe. A ruszin kisebbségi névjegyzékbe felvettek közül azonban Törökszentmiklóson, Esztergomban és Nyergesújfaluban összesen öt-öt fő szavazott, Süttőn négy, Dabason hat, Kecskeméten hét. Borsod és Szabolcs megyében, ahol a görögkatolikus ruszinok zöme él, a választásra jogosult szavazók részvételi aránya elérte a 90 százalékot. Ezek az ékesszóló tények magukért beszélnek és felvetik a hitelesség kérdését.

A 2011. január 9-ei országos és területi önkormányzati választások során a 299 szavazásra jogosult elektor nagy része, szám szerint 128-an, a Magyar-

országi Ruszinok/Rutének Országos Szövetségének /MROSZ/ jelöltjeire szavazott, így ez a civil szervezet 12 képviselőt delegált az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat Közgyűlésébe. 66 elektor a Hodinka Antal nevét viselő Országos Ruszin Értelmiségi Egyesület /HORUE/ és a Ruszin Kulturális Egyesület /RUKE/ közös jelöltjeire voksolt, így ők 6 mandátumot szereztek az Országos Ruszin Önkormányzat testületében, míg 84 szavazattal 7 képviselőt delegálhatott a közgyűlésbe a Ruszin Kisebbségi Összefogás Közhasznú Egyesület /RUKISÖSZ/. Az ORKÖ elnökének Giricz Verát, elnökhelyetteseknek Kozsnyánszky Jánost és Dr. Ljavinyec Sztjepánt választotta a képviselő-testület.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei ruszin önkormányzati választásokon 86 elektor a MROSZ jelöltjeire szavazott és 6 mandátumot szerzett a közgyűlés testületében, a RUKISÖSZ 16 szavazattal 1 mandátumot. A BAZ megyei Ruszin Önkormányzat elnökévé Minyóczy Bertalant, elnökhelyettesévé Hatrágyi Lászlót választották.

A Pest megyei ruszin kisebbségi választások során a RUKISÖSZ 23 szavazattal 5 mandátumot, a HORUE-RUKE 13 szavazattal 2 mandátumot szerzett. Elnökévé Erdős Józsefet, elnökhelyettesévé Dr. Patay Antalt választották.

A Budapest Fővárosi ruszin kisebbségi választásokon a HORUE-RUKE 44 szavazattal 5 mandátumot, a RUKISÖSZ 16 szavazattal 2 mandátumot szerzett.

A választási eredmények egyértelműen a MROSZ civil szervezet jelöltjeinek a ruszin önazonosság, a kulturális és vallási értékek, az anyanyelv és a hagyományápolás melletti elkötelezettségét bizonyítják, valamint a szervezet vezetőinek megfontolt, szerteágazó tevékenységét dicsérik.

Melyek a mostani ciklus legfontosabb feladatai?

A mostani ciklus legfontosabb feladata a valós ruszin közösség konszolidálása. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény 2005. évi módosításának előterjesztéséből kimaradt egy számunkra különösen fontos paragrafus, mely feljogosította Országos Önkormányzatokat arra, hogy kijelölje azokat a településeket, ahol él az adott nemzetiségi közösség. Mert ki tudná ezt nálunk jobban meghatározni? Az álnökök problémáját csak maga a közösség tudná sikeresen megoldani, ha rendelkezne megfelelő jogi háttérrel. Véleményem szerint az új finanszírozási rendszer csak egy eszköz az álnökök problémájának megoldásában, ezen kívül a képviselő jelölteknek részt kellene venni olyan meghallgatáson, ahol kiderülhetne identitásválasztásuk valódisága, hisz a papír mindent kibír, az igazat és a valótlan is. Nagyon szigorúan ellenőrizni kell azoknak a civil szervezeteknek a tevékenységét, amelyeknek meghatározó szerepe van a szavazásban és tevékenységük hatással van a választási eredményekre. A választási folyamat során a RUKISÖSZ olyan képviselő jelölteket állított Szalonka községben, akik bevallották, hogy nem ruszinok, és az elmúlt két ciklus során más kisebbségekhez tartoztak! Az érintettek felhívták telefonon a MROSZ, a HORUE és a RUKE vezetőit, jelölésüket kérve, azonban a válasz kategorikus nem volt!

Az idén ünnepeljük közösségünk fennállásának 20. évfordulóját. Ezen időszak alatt sok értéket teremtettünk, és a jövőben is folytatni kívánjuk identitásunk megőrzésével és kulturális autonómiánk fejlesztésével kapcsolatos munkánkat.

Hogyan tervezik a települési önkormányzatokkal való együttműködést?

A helyi önkormányzatok tevékenységét radikálisan meg kell változtatni, hiszen sikeres pályázatok nélkül nagyon nehéz megszervezni a programokat, ünnepségeket, megőrizni a hagyományokat és a hitet. A közeljövőben tervezünk egy olyan, szakemberekből álló csoport létrehozását, mely segíteni fogja önkormányzatainkat az aktuális pályázatok kiválasztásában és elkészítésében. Remélem, a csoport munkája mindannyiunk hasznára válik.

Fontosnak tartjuk a gyors és pontos információáramlást, ennek érdekében elkezdődött honlapunk technikai és tartalmi korszerűsítése, valamint már megteremtettük a működő önkormányzataink közötti elektronikus kapcsolatot.

Milyen hagyományos ünnepeket terveznek megünnepelni a jövőben?

Hál' Istennek, sok szép hagyományos ünnepünk van – mindegyikük értékes a maga nemében, és megőrzésük fontos feladatot jelent számunkra.

Minden év március végén a Sárospataki RKÖ kezdeményezésére és szervezésében közösségünk tagjai hagyományosan részt vesznek a II. Rákóczi Ferenc emlékére rendezett ünnepségekben Sárospatakon és Borsiban. Az idei évet a BAZ Megyei Önkormányzat II. Rákóczi Ferenc emlék évnek kiáltotta ki, így módon rendezvényünk szervesen illeszkedik az

ünnepségsorozatba. Önkormányzataink számos helyi ünnepségen emlékeznek meg a Nagyfejedelemről.

Az idén a Ruszinok Nemzeti Ünnepe nagyon szép helyen, Boldogkőváralján fogjuk ünnepelni, ott kerülnek átadásra a Hodinka Antal emlékérmek. Idén február 12-én Dr. Lyavinecz Marianna, Budapest VI. kerületi ruszin önkormányzat elnöke, Dr. Szabó János, a VIII. kerületi ruszin önkormányzat elnöke, a HORUE, az Országos Ruszin Önkormányzat és Hodinka Antal akadémikus leszármazottai kezdeményezésére és aktív részvétele mellett Budapesten sor került a legnagyobb ruszin, Hodinka Antal akadémikus emlékét méltón megőrkítő síremlék leleplezésére. Az akadémikusról készült mellszobor megmintázója Kamasz Krisztián, kivitelezője Kamasz János.

A ruszin közösség fennállásának 20. évfordulója alkalmából egész évben, különböző helyeken és időpontokban ünnepségek megrendezésére kerül sor.

Szeptemberben a Fővárosi és az Országos Ruszin Önkormányzat hagyományosan közösen szervezi meg a Kisboldogasszony ünnepét Szentendrén, mely esemény lelki megújulást nyújt a nagy számban résztvevő görög-katolikus ruszinoknak.

Milyen szinten áll a ruszin irodalmi nyelv kodifikációja?

A ruszin irodalmi nyelv kodifikációja Hattinger-Klebasko Gábor első versének megjelenésével kezdődött. A Ruszin Világ folyóirat, a ruszin Kalendárium-Almanach és valamennyi ruszin nyelvű kiadvány megjelenése fontos mérföldkövek a nyelv kodifikációját illetően. A jövőben a teljes ruszin média az egységes ruszin irodalmi nyelv létrehozását fogja szolgálni.

Hogyan készül az ORKÖ a Ruszinok 11. Világkongresszusára?

A hazánkban ez év júniusában megrendezésre kerülő Ruszinok 11. Világkongresszusának sikeres lebonyolítása rendkívül fontos mindannyiunk számára, hiszen ez a szervezet a világban élő ruszin közösségek civil szervezeteit fogja össze. Az Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlése megbízta az ORKÖ elnökhelyettesét, Dr. Sztjepán Ljavinyecet azzal, hogy irányítsa a kongresszus előkészületi munkáit, és költségvetésében forrást különített el a rendezvény támogatására.

Milyen módon fogja segíteni az ORKÖ az idén ősszel lebonyolítandó népszámlálási folyamatot?

Az idén ősszel lebonyolítandó népszámlálás segítheti az önkormányzatok szelektálását, az álnökök leleplezését. Nagyon fontos, hogy a népszámlálási eljárás anonim, vagyis név nélküli legyen, ami azt jelenti, hogy az állampolgár megkapja a kérdőívet, kitölti azt, borítékba teszi és postán elküldi az illetékes hivatalnak. Az emberek csak így fogják merni megvallani valódi identitásukat.

Köszönöm szépen a figyelmet és a lehetőséget!

Az interjút Dr. Lyavinecz Marianna készítette

Програмы 2011 рока

- **Русинське Національне Сято,** передавання премій Антонія Гординки. 22. мая 2011 рока. Місто: Гёдёлё.

Програма:

11:00 - Сята Служба благодареня у Премонтрей-скай Каплиці (Premontrei Kápolna, Fácán sor 3.)
 13:00 - Сяточное отвореня сята и передавання премій Антонія Гординки
 14:00 - Сяточный концерт
 15:00 - Фуршет

- **XI. Світовий Конгрес Русинув.** 16-18. юнія 2011 рока. Місто: Будапешт.
- **Сято Малої Богородиці.** 10. септембра 2011 рока. Місто: Сентендре.

2011. év rendezvényei

- **Ruszin Nemzeti Ünnepe** - a magyarországi ruszin önkormányzatiság 20 éves évfordulójának megünneplése, Hodinka díjak átadása.

2011. május 22. Helyszín: Gödöllő.

Program:

11:00 Hálaadó szentmise a Premontrei Kápolnában (Fácán sor 3.)
 13:00 Megnyitó és a Hodinka díjak átadása
 14:00 Ünnepi műsor
 15:00 Fogadás

- **ARuszin Világtanács XI. Kongresszusa.** 2011. június 16-18. Helyszín: Budapest.
- **Kis Boldogasszony ünnepe.** 2011. szeptember 10. Helyszín: Szentendre.

Русинський Світ виходить у послідній тыждень парного місяця, термин закрытия числа – первый тыждень парного місяця. Голошеня за окремі програмы, за котрі заявитель хоче подати інформацію у наший новинці, просиме заганыти до сього термина.

A Ruszin Világ minden páros hónap utolsó hetében jelenik meg, lapzártá a páros hónap első hetében. Amennyiben valaki szeretné saját rendezvényeit az olvasóközönség figyelmébe ajánlani, kérjük, lapzártáig juttassa el a szerkesztőséghez a megjelentetni kívánt információkat.

На сьом місті просиме вас, честовані читателі, перебачити за хыбы у пережум числі новинки, де у текстах книги Андраша III. Бенедекá з технічних причин суть вулишені посдні буквы.

Kiadja
 az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat
 Felelős kiadó: Gircz Vera

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Káprály Mihály - felelős szerkesztő
Szónoczky János Mihály - főszerkesztő
Klamár Sára - szerkesztő
Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár
 A szerkesztőség címe:
 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.
 Tel./Fax: (06-1) 468-2636
 E-mail: ruszinvilag@gmail.com
 http:// www.ruszinvilag.hu
 Nyomdai munkálatok: Koverell Kft.

Выдає:
 Вседержавное Русинське Меншыновое Самосправованя
 Отвѣтственный издаватель: Віра Гіріц

Члены редакції:
Др. Михаил Капраль - отвѣтственный редактор
Янош Мігаль Соноцкі - главный редактор
Шара Клармар - редактор
Ірина Скиба - секретарка
 Адрес редакції:
 1147 Будапешт, уліця Дярмат 85/б.
 Тел./Факс: (06-1) 468-2636
 E-mail: ruszinvilag@gmail.com
 http:// www.ruszinvilag.hu

При передрукови посилати ся на "Русинський Світ"

Появленя новинки пудпоровали: Вседержавное Русинське Самосправованя, Вседержавное Общество Русинської Інтелігенції имени Антонія Гординки, Общество за Культуру Карпатського Регіона, Общество Русинської Культуры и Общество Русинув / Рутенув Мадярицины.

A lap az Országos Ruszin Önkormányzat, a Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Közhasznú Egyesület, a Kárpátok Régió Kultúráért Közhasznú Egyesület, a Ruszin Kulturális Egyesület és a Magyarországi Ruszinok /Rutének/ Országos Szövetsége támogatásával jelenik meg.

ISSN: 1785-1149

Egy példány eladási ára: 600 Ft.